

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbata.

ABONAMENTUL.

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinatate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile

să se adreseze Administrației tipografiei arhidiecezane, Sibiu, str. măcelarilor 45;

Correspondențele

să se adreseze Redacției „Telegrafului Român”, strada măcelarilor nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE.

Pentru odată 14 fl., — de douăori 24 fl., — de trei ori 30 fl.
rândul cu litere garmond.

Tălcuirea „fericirilor”.

VI. Fericiti sunt făcătorii de pace...

Odată s'a apropiat un învățacel de Isus și l'a rugat, să spună frate-lui său, ca să împartă moștenirea cu dânsul, adecă să-i dea partea ce i se cuvine din averea rămasă dela părinți. Isus i-a răspuns: „Cine m'a pus pe mine judecător peste voi?” Dacă era să se facă cineva judecător peste cei doi frați, dacă era să se amestece în cearta lor de drept și se caute a-i da acesteia o rezolvare, în cazul cel mai bun se putea ajunge acolo, ca fratele mai mare se dea celui mai tânăr partea care i se cuvine din avere, și apoi acolo, ca fratele mai tânăr, priminduși partea sa, se fie mulțumit. Dar pacea aceasta ar fi fost numai o pace esterioră, căci în internul lor frații ar fi rămas tot așa cum au fost mai înainte. Fratele cel mai mare nu s'ar fi simțit, întocmai ca mai înainte, iar se îmbogățesc cu avere străină, iar fratele cel mai tânăr nu ar fi încetat se fie supărat, n'ar fi avut puterea de a-și învinge supărarea și de a o uita, pentru pierderea avută. Numai ramurile din afară ale răului ar fi fost tăiate, rădăcinile însă ar fi rămas, și din ele ar fi răsărit în continuu vârstari noi.

Se întâmplă câte odată, că focul e înădușit cu apa ce se toarnă deasupra lui, dar pe la fund, sub cenușe și sub cărbunii stânși, se mai ascunde câte o schintea, care la orice ocaziune prielnică poate se izbucnească cu nouă putere și se aprindă focul de nou. Și se întâmplă și aceea, că după puștele înădușite în corp și acolo rămâne ascuns. Il acopere grăsimea, rana se vindecă, chiar și urma rănii dispăre, așa că nu mai este nici un semn estern. Și totuși din când în când se simțesc durerile în corp! Așa e și cu oamenii și cu dușmăniile dintre oameni. A le împedea și sista nu

mai pe din afară, nu e destul. Pacea esterioră nu e nici o pace. E numai armistițiu, e numai o crepătură în zid, astupată cu tencuială. Iar Isus Cristos a cerut dela frați o pace desăvârșită eternă. Nu i-a fost, ca în cazul dat ei se-și reguleze pe cale pacinică afacerile, ci i-a fost, ca ei pretutindenea și totdeauna se trăiască în pace, iar pacea lor se nu fie numai pe din afară, pace prefăcută, cu schintea sub cenușă, ci pace internă, desăvârșită, așa, ca din răul cel vechiu se nu mai rămână nici o rădăcină. Pentru a aduce o astfel de pace în lume a venit fiul lui Dumnezeu pe pământ, fiindcă oamenii au trebuință de o astfel de pace.

Oamenii sunt îndușmăniți, un om cu alt om, un popor cu alt popor, o biserică cu altă biserică. Ba de multe ori avem să luptăm chiar și cu noi înșine, și de multe ori ne lipsește pacea cu privire la propria noastră conștiință. Drept aceea, fiecare dintre noi, care toarnă și numai câte un strop de apă peste focul acesta al îndușmăniei generale, care aruncă fie și numai câte un pumn de țărână în groapa largă a dușmăniei ce desparte pe om de om, pentru că să o umplă, — se vârșește act de binefacere față de omenime. Face pentru omenime același lucru pe care l'a făcut Isus fiul lui Dumnezeu, care a adus pacea pe pământ. De aceea a zis el: „*Fericiti sunt făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema*”...

În vechea Grece trăia un om înțelept, un filosof, care nu-și avea casa sa, ci el mergea dela casă la casă, adăpostindu-se pe la străini, cu deosebire pe la aceia, despre cari auzea, că trăiesc în neînțelegere. Se ducea acolo unde știa, că frații sunt desbinați, prietenii sunt îndușmăniți, bărbatul trăiește rău cu muera. Se ducea și asculta tăgăduirea fiecăruia întru patru ochi, apoi începea se

capaciteze pe fiecare separat, ca să se împace.

— „Trebuie se te împaci, — zicea el, — fie că te-ai vătămat tu singur, ori ți-a făcut altul vătămarea, pentru că rana nu poate se fie lăsată se sângereze mai departe și să te doară, ci trebuie legată. Când ți se rupe o haină scumpă, sigur că nu o arunci numai decât, ci vei căuta se-i pui petec și să o cârpești. Așa trebuie reparată, cârpită, provăzută cu petece și o prietenie stricată. Și lucrul trebuie făcut cu grabă, ca rana să nu coacă și să nu se învenineze. Căci precum muștele să adună totdeauna și se pun pe rană, murdărin-du-o, tot așa și la orice ceartă se află oameni destui, cari vin cu ne-curățenie și le aruncă peste rana deschisă. Nu întârzie deci, dute grabnic și te împacă...” Așa vorbea filosoful către cel vătămat.

— „Cum? Eu să merg și se mă împac, — răspundea acesta mirat, — eu se întind mâna și se ofer pacea, când eu sunt cel vătămat?”

— „Tocmai tu, — îi spunea filosoful cu liniște, — tocmai tu. Cel ce te-a vătămat, poate că se rușinează. El va crede, că îi respingi mâna ce ți-o va întinde spre împăcare. Tu ai însă situație ușoară. Tu nu trebuie să te rogi de ertare, tu nu trebuie se te rușinezi când mergi la el și îi întinzi frățeste mâna pentru a-i spune: „Multe se întâmplă în lume. Noi prea ne-am înfierbântat. Se facem pace, și ce a fost, se fie uitat”.

Om de regulă se învoia și atunci se ducea filosoful la celalalt, pentru a-l liniști și pe acesta. Ii vorbea astfel:

— „Când arde un leu, nu are nime vreme să cerceteze, cine poartă vina pentru incendiu, ci focul trebuie stâns, ca se nu se lătasă. Vezi, și prietnia ta cu cutare e acuma în flăcări. Vino cu mine să stângem focul, vino cu mine să te împacă”.

— „Măși duce bucurios, — suna răspunsul, — căci mărturisesc, că

mă apasă greu conștiința. Prea m'am fost înfierbântat. Am rostit vorbe prea aspre. Mă tem însă, că celalalt îmi va întoarce spatele și va râde de mine”.

— „De aceasta să nu te temi, — îl asigura filosoful. Una ca aceasta nu se va întâmpla. Acela pe care tu l'ai vătămat, vrea însuși să se împace cu tine. Uite, că și vine la tine!...”

Și dușmanii se împăcau. Multe astfel de certe au fost aplanate din partea filosofului. Pretutindenea se bucurau oamenii când îl vedeau și îl purtau ca pe o oaspe trimis de Dumnezeu. Și dacă și în viața noastră am întâlni astfel de oameni, cari cu mână blândă se vindecă durerile, se delature lipsurile, cu cât mai ușoară ne-ar fi viața! Dar nu-i avem! Avem destui de aceia, cari se ostenească se samene și provoace dușmănie, cari duc gunoiv, murdăria și supărarea dintr-o casă într'altă, dar de aceia, cari se aducă pacea între oameni, nu vedem nici unde. De aceea, fericiti, de osută de ori fericiti sunt făcătorii de pace, aceia, cari aduc pacea, pentru că ei sunt întru adevăr fiii lui Dumnezeu între fiii răutății și ai dușmăniei!

O faptă și mai mare și mult mai sfântă săvârșesc aceia, cari duc spiritul păcii în raporturile, nu ale oamenilor singuratici, ci ale popoarelor întregi.

Decedatul metropolit Platon din Kiev, un om cu inimă de aur și cu suflet cu adevărat creștinesc, a oficiat odată, aflându-se în Petersburg, în catedrala lui Isac. În cursul sfintei ceremonii a înțeles că un Englez călător, și auzind că servește metropolitul, s'a rugat se i se permită a se apropia de metropolitul celebrant, pentru că se poată vedea bine ceremonia. La finea liturghiei Englezul a rugat pe metropolitul prin un talmaciu, să-i dea binecuvântare arhierescă, iar metropolitul

FOIȘOARĂ.

Un document în cauza unei mănăstiri.

Papa Clemente al VI-lea în anul 1344 invită pe episcopul din Nitra să iee sub administrațiunea sa mănăstirea grecească a Sfântului Dimitrie din dieceza Calocei, de oarece egumenul acestei mănăstiri a murit de zece ani, și patriarhul din Constantinopol nu a numit alt egumen în locul lui.

„Clemente episcopul (papa) etc. lui Vitu, venerabilului frate episcop din Nitra, administratorului în cele spirituale și temporale a mănăstirii Grecilor a Sfântului Dimitrie în dieceza Calocei, îi poartă salut! Oficiul primitei servituți, cu care suntem îndatorati a dispune despre cele divine a tuturor bisericilor și mănăstirilor din lume, neîncetăzînd îndeamnă mintea noastră, că în privința statului acelora (biserică și mănăstiri) cu folos să se ocârmuiască, să ne silim cu toate îndemnările noastre, și că acele, cari tare sunt dărmate, prin îngrijirea guvernatorului nostru, de folos, să se reformeze, în grabă să aducem o vindecare de lipsă. Căci mai deunăzi a venit la știrea apostolatului nostru, că în marginea regatului Ungariei, lângă sîmănticii regatului Rasiei, către Grecia în dieceza Calocei, atare mănăstire numită a Sfântului Dimitrie, în care dela începutul fundării aceleia, Grecii, Ungurii și Solavii

(Slavi) au trebuit a servi, și fiecare din aceste națiuni acolo au avut mansiuni (locuințe, sate) deosebite și ordinate, și acolo se puneau egumen grec prin patriarhul Grecilor, care egumen nu a fost supus atărui prelat în regatul Ungariei, ci numai se zicea din urmă egumen grec al numitei mănăstiri, de atunci numitul patriarh nu a pus egumen în mănăstirea zisă, nici în egumenia acelei mănăstiri atare prelat pe sine nu s'a introdus și astfel zisa mănăstire de zece ani ori cam de atâta timp a fost vacantă și acum e vacantă, și bunurile ei le-a risipit și le-a ocupat puterea laică (mireană) și cultul divin în acea mănăstire, totuși după ritul Grecilor, nu puțin s'a micșorat. Pentru aceasta noi (papa) dorind, ca zisa mănăstire să se reformeze prin persoane catolice și credincioase, și bunurile ei a le recupereze și a le scoate din mâinile laicilor și considerând, că tu (episcopul Nitrei) acea mănăstire și în cele spirituale și temporale o vei putea aduce la o stare salutară, și pe lângă aceasta ne purtăm de zelul credincioșiei și circumspecțiunii tale, avem încredere specială în Domnul, că acea mănăstire cu toată încrederea, cu biserică și cu locuințe și cu supuse și cu celelalte bunuri, drepturi, jurisdicțiuni și cu apertinenții, așa precum acele le-au ținut egumenii, cari în timpul zis au stat în fruntea mănăstirii, acum în

cele spirituale și temporale cu autoritatea apostolică le încredem frăției tale, grija și administrațiunea deplină, generală și liberă a mănăstirii, a membrilor, bisericilor și tuturor locurilor, a jurisdicțiunilor și drepturilor în cele spirituale și temporale prin tine, ori prin altul sau prin alții până ce trăiești, așa cum s'au ținut de egumenii ziși mai înainte, noi (papa) prin cuprinsul literelor de față ți-le încredințăm, așa asemenea, ca să ordonezi și dispuni de fructele și de venitele acelei mănăstiri, precum vei cunoaște a fi cu cale foloaselor tale și acelor ale mănăstirii, și precum egumenii numiți s'au îndatînat și au trebuit să dispună și ordoneze, iar înstrăinarea bunurilor imobile ale mănăstirii, a membrilor, bisericilor și a locurilor zise, așa a instrumentelor și ornamentelor de lipsă, și a celor pentru cultul divin, ție de tot îți este oprită.

Voim totuși, ca tu numita mănăstire să o reformezi cu monahi negri, catolici lațini, mărturisitori de ordinul Sfântului Benedict și în acea mănăstire să pui și să ții un număr hotărât de acei monahi, după venitele acelei mănăstiri și pentru acel număr, însărcinăm conștiința ta, ca acolo să se celebreze oficiul divin și serviciul perpetuu foarte rigoros să se aplice, pe ei (monahii) să-i ții cu cele de lipsă cuviincioase și neîncetînd din bunurile acelei mănăstiri, și că acei mo-

nahi după moartea ta și acelor din urmă ai lor, în veci persoană acomodată din acel ordin al Sfântului Benedict, în înțelesul instituțiunilor canonice să aleagă de egumenul mănăstirii, prin ordinul (episcopului) locului să se întărească, neafîndu-se ori cari constituțiuni apostolice și statute și datine, cari ar fi contrare mănăstirii și ordinului președintilor (monahi Benedictini), cu jurământ, cu confirmațiune apostolică, sau cu atare altă tărie să se întărească. Tu așadar grija și administrațiunea așa să o porți cu grabă, cu credință și cu prudență, și în privința recăștigării și apărării bunurilor și drepturilor acelei mănăstiri cu băgare de seamă se porți grije de dorința spusă, ca dela dătorul îndărăt al tuturor bunurilor să meriți de a câștiga premiul vecinic al dăruirii, și noi fidelitatea și devoțiunea ta prin efectul operii tale să o putem comanda Domnului cu laude vrednice.

Datu-s'a în Villa-nova din dieceza Avinio 15 Kalende a le lui Aprilie (17 Aprilie) în al doilea an (1344) al domniei noastre”.

Note. 1. Acest document se află în text latinesc, din care l-am tradus, în „Documente privitoare la istoria Românilor”, culese de Eudoxiu de Hurmuzachi, puse în ordine de Nicolae Densușianu și publicate de Academia Română la pg. 688.

2. Avinio italienește, Avignon în

l'a binecuvântat, spunându-i următoarele:

„Noi și dta suntem oameni din țări deosebite, și de credință deosebită. Vorbim limbi diferite, dar credința mea e tare, că toți acești păreți despărțitori, pe cari i-am ridicat noi oamenii între noi, nu a jung până la Dumnezeu, și că Dumnezeu dela înălțimile sale din ceriu, privește cu iubire egală la toți oamenii, la toate popoarele, la toate țările. In numele acestui Dumnezeu, care e Dumnezeu iubirei, te binecuvânt streine...“

Ce vorbe de aur! Diversitatea de țară, deosebirea de piele, limbă, obiceiuri, — toate acestea sunt păreți despărțitori, pe cari i-am ridicat noi între noi, dar nu s'au ridicat încă până la ceriu. De altă parte iarăși, cât de tare sunt păreții aceștia înrădăcinați în pământ, și cum despart ei popor de popor. Francezul urăște pe German, Englezul se teme de Rus, Rusul nu iubește nici pe Englez nici pe German. Toți sunt oameni, fii ai părintelui ceresc, ar trebui deci se trăiască ca frații, dar trăesc ca dușmani. Pacea să se aducă deci între oameni, rugăciuni se rostim pentru pacea a toată lumea, și de mic se învețe omul a ști, că noi toți suntem frați!

Ivan cel groaznic zicea așa, arătându-și degetele: „Acesta e fiul meu Feodor, aceasta e muera lui, Irina, nora mea, și acesta e fratele ei Boris. Oricare deget mi-l'ăși tăia, trebuie să mă doară. Și dintre ei, pe oricare l'ăși supăra, va trebui să-mi pară rău.“

Tot așa am putea se număram pe degete și popoarele diferite. Acesta e Rusul, acesta Chinezul, acesta e Englezul, apoi Turcul, Indianul, Germanul, Evreul, etc. Oricare deget vine tăiat, tăierea provoacă durere. Oricare copil vine supărat, pe mamă trebuie să o doară în măsură egală. Oricare popor suferă deci, părintele comun al tuturor știe și grijește de el.

Păreții despărțitori dintre oameni, pe cari i-a ridicat răutatea noastră, se fie deci derimați. Oamenii din toate țările, toate popoarele se fie aduse mai aproape unele de altele, ca se formeze o singură familie, — și aceasta e opera cea mare, munca cea sfântă, care așteaptă după făcătorii de pace, ca se o sevărească. De aceea, întipăriți în mintea și inima tuturor, că toate popoarele formează o familie a lui Dumnezeu, și că a supăra pe străin, e tot atâta cât a vătăma pe fratele tău, ori pe tatăl cel comun. Și mai ales copiilor să le

Francia, de-a stânga râului Rhone. Papa Clemente al V-lea, † 1314, și-a mutat reședința din Roma la Avignon, și papii au locuit aici dela anul 1305 până la 1517, începutul renașterii. Papa Clemente al VI-lea (1342—1352) din Avignon a trimis documentul arătat.

3. Calocia (Kalocsa) oraș vechiu în comitatul Pesta între Dunăre și Tisa, cam aproape de Dunăre. Sfântul Stefan la 1000 d. c. a fundat episcopatul în Calocia, iar Bela al II-lea la 1135 l-a ridicat la arhiepiscopie. Verosimil la 1344 când a scris papa, scaunul arhiepiscopului din Calocia era vacant, căci numai din acest motiv s'a putut adresa către episcopul din Nitra, departe de mănăstire.

4. Mănăstirea numită Sfântul Dimitrie a trebuit să fie jos între Dunăre și Tisa, aproape de hotarul Serviei.

5. Rascia în text, Rascia după istorie, o parte din Servia și uneori Tervia. La Italiani „sci“ să răspunde „si“, de aci din Rascia a rămas Rascia cum la noi din fascie s'a făcut fașia.

6. Iată mănăstire orientală înainte de venirea Sărbilor în Banat și în Ungaria, dar n'am putut afla, că există oare și azi — la catolici, căci acestia au ocupat-o. Sibiu, 1908.

Dr. At. Marienescu.

întipăriți acestea în inimă, pentruca se aducă în lume sentimente noi și idei noi noua generațiune. Învățați copiii se-și iubească patria, dar nu vorbiți cu ei nici odată despre ura față de dușman. Cristos, fiul lui Dumnezeu, a oprit cu un cuvânt viorul pe mare. Așa puteți se opriți și voi cu un cuvânt al iubirei orice dușmănie dintre oameni. Aduceți pace între oameni, fiți făcători de pace pe pământ, căci: *Fericiți sunt făcătorii de pace, că aceia fiii lui Dumnezeu să vor chema!*

Originea, vechimea și dezvoltarea bisericii creștine la Români, până în veacul al XVI-lea.

Prelegeri din istoria bisericii românești, de prof. N. Dobrescu.

Rezum. de Gh. Tulbure.

IV.

După ce am constatat în ce formă s'a plămădit și s'a dezvoltat creștinismul la poporul românesc, după ce am arătat originea și vechimea lui, să cercetăm acum mai departe cam ce fel de organizațiune putea să aibă biserica creștină la Români, în vremurile de care ne ocupăm.

Mărturii istorice directe, privitoare la felul de organizare al bisericii românești, nu avem.

Din cele de mai înainte însă, d'n modul lent, în care s'a infiltrat creștinismul și din durata de timp, (sec. II-VII) în care s'a dezvoltat, rezultă în mod indirect, că biserica creștină românească trebuia să aibă, încă de pe acum, oarecare organizațiune. Organizațiunea aceasta a fost, firește, într'un stadiu primitiv. Patem spune însă, că străbunii nostri încă înainte de veacul al VII-lea își aveau deja bisericele lor creștine, își aveau preoții lor, cari se rugau într-o limbă latină vulgară, ca limbă a cultului, cari botezau, cununau și îngropau în cimitire, cari țineau sărbători și îndeplineau eventual și alte trebuințe religioase ale credincioșilor lor.

După veacul al VII-lea organizațiunea aceasta a fost apoi schimbată și amplificată, iar limba latină vulgară a fost scoasă din cultul bisericii românești, printr'un alt popor slav care s'așează la Dunăre: *poporul bulgar*.

Coboritori din aceleași stepe aziatice, Bulgarii prin veacul al V-lea se apropiaseră de râul Volga, de unde în tovărășie cu Avarii vin înspre Dunăre și se așază în sudul Basarabiei (Bugeac) de azi. De aici sub căpetenia lor Kubrat, năvălesc și pradează în mai multe rânduri imperiul roman de răsărit. Sub conducerea filor lui Kubrat însă Bulgarii se despart în mai multe cete și se reslătesc în toată lumea. Una din hoardele acestea, cărmuită de Asparuch, ajunge în preajma Dunării și se statornicește aici. Atacă imperiul bizantin și biruesc armatele lui Constantin Pogonatul, iar pe la 679 trec Dunărea și se așează în Moesia. Aici găsesc pe Slavii veniți încă de prin veacul al VI-lea, cari erau în parte mare încreștinați și în general se aflau pe o treaptă de cultură superioară Bulgarilor.

Contactul cu Slavii are de rezultat amalgamizarea Bulgarilor și nașterea unui nou popor, care păstrează calitățile sufletești ale Slavilor, însă numele Bulgarilor asimilați. Aceștia sunt strămoșii Bulgarilor de astăzi.

Prin formațiunea noului popor bulgar raporturile etnice și politice dela Dunăre iau o altă înfățișare. Intemeierea țaratului bulgar, încă păgân, la țarmul sudic al Dunării, aduce cu sine ruperea legăturilor vechi dintre imperiul roman de răsărit și populațiunea Daciei. În scurtă vreme Bulgarii se estind, prin cuceriri războinice, până în Balcani și ocupă teren chiar și la nordul Dunării.

Neputându-le opune rezistență, împăratul bizantin se mulțamește a-i primi nominală asupra lor. Mai târziu, după ce Carol cel mare înfrânge pe Avarii din Panonia, Bulgarii își întind stăpânirea până în părțile Tisei, deci peste întreg teritoriul ocupat de strămoșii nostri.

Stăpânirea aceasta a Bulgarilor a lăsat urme adânci, cum vom vedea, atât în organizațiunea noastră bisericească, cât și în cea politică.

Să cercetăm mai întâi influința bulgară în cele religioase.

Bulgarii la început, deși dau peste Slavii jumătate creștini, totuși nu se apropie de religieuna creștină. Dimpotrivă, în urma persecuțiunilor și jafurilor lor, încetează chiar și episcopii creștine a-

mintite dela Dunăre. Pela începutul veacului al IX-lea însă aceste episcopii se reînfințează de nou și influința creștină începe a se estinde și asupra Bulgarilor, cari erau acum din toate părțile încunjurați de popoare creștine.

Influința creștină mai venea apoi și din partea unor prizonieri, aduși de Bulgari din imperiul bizantin, între cari se aflau și trei episcopi creștini. Creștinismul începe astfel a prinde rădăcini și între Bulgari.

În scurt timp, căpetenia lor Boris, un om cu înalte vederi politice, convins, că imperiul bulgar, încunjurat din toate părțile de state creștine, nu se va mai putea susține ca stat păgân, *pela a. 864 d. Cr.* primește, împreună cu întreg poporul său, învățătura creștină, sub forma grecească-bizantină. E greșită deci teoria, că sf. Ciril și Metodiu au fost postoli în creștinării Bulgarilor. Nu, Bulgarii, din motive politice foarte raționale au fost încreștinați mai mult cu forță, la ordinul principelui Boris, care însuși se botează, când încheie pacea cu împăratul bizantin Mihail al doilea, primind numele nașului său. Încreștinarea Bulgarilor porcede așadar din izvor bizantin.

Boris visa acum la întinderea și înălțarea imperiului său bulgar încreștinat. Văzând, că împărații d'n apus se încoronează de papa din Roma, iar cei din răsărit de către patriarhul din Constantinopol, i s'a deșteptat dorința să-și așeze și pe samasa un patriarh și astfel s'a îndreptat la Bysanț, cerându-i un patriarh al Bulgarilor. După ce Bysanțul îi refuză cererea, Boris se întoarce spre papa din Roma, care-i promite patriarh. Pertractările și condițiunile zăbovesc însă afacerea, până când principele bulgar își pierde răbdarea și iarăși se îndreaptă cu rugămintea la Constantinopol. În sinodul dela 869 d. Cr. se discută și chestiunea bisericii bulgare și după controverse înverșunate să dă spre decideră unui arbitru, compus din mai mulți episcopi. Arbitriul hotărăște, ca *Bulgarii să atârne în cele bisericești de patriarhia din Constantinopol*.

Bulgarii se mulțameșc cu hotărârea și întrerup ori ce legătură cu Roma, care sub durată pertractărilor trimisese și preoți latini în Bulgaria. *Pela a. 870 se face — cum zice o cronică rusească — trecerea Bulgarilor „dela latine la pravoslavie“ (ortodoxie), ceea ce înseamnă ruperea cu Roma și alipirea la Constantinopol a bisericii bulgare.**

Urmarea cea dintâi a supunerii bisericii bulgare patriarhiei din Bysanț a fost încercarea de a introduce în biserica Bulgarilor limba grecească, ca limbă liturgică. Bulgarii își aveau însă limba slavă în biserica, pentru care doi frați, *Ciril și Metodiu* din Tesalonica, au alcătuit și un alfabet separat și au transcris cărțile bisericești de pe grecește pe slavonește, creând astfel așa numita *limbă veche slavă*. Deși preoții latini i-au perzcutat și i-au pârât la papa, că introduc o nouă limbă în biserica, stricând trilinguismul, totuși papa, ca să-i atragă, numește pe Metodiu episcop al Sirmului. După moartea lui Ciril și Metodiu, ucenicii lor sunt persecutați de latini și mai aprig. Principele bulgar aude și-i cheamă la sine. În scurt timp pe unul dintrâșii îl numește „Arhiepiscop al Bulgarilor“, căruia îi urmează, în această demnitate, un anumit *Clemente*, alcătuitorul alfabetului *cirilic*. Acesta este alfabetul, care stăpânește în biserica bulgară și care a trecut și în biserica noastră, sub numerea de *cirilic* sau *glagolitic*, stăpânindu-ne scrierea din veacul al XII-lea până într'al XIX-lea.

Bulgarii, prin urmare, nu primese în biserica lor limba grecească, ci din potrivă își susțin limba lor slavonă și caută să o răspândească și în bisericele altor popoare. Aici începe influința slavă-bulgară asupra bisericii stăbunilor nostri, învecinați cu Bulgarii. Influența bulgară a fost atât de puternică, încât străbunii nostri vrând-nevrând au introdus în bisericele lor *limba liturgică slavonă*. Drept mărturie istorică despre faptul acesta avem tradițiunea din o cronică veche, care spune, că „țarul Bulgarilor a curățit Bulgaria de erezii și a trecut și în *Valachia* spre a curăți și pe Vlași de *eresul roman*“. Cuvintele acestei tradiții deoparte confirmă adevărul, că limba rituală a străbunilor nostri era cea latină vulgară și de altă parte, că țarul bulgar *i-a silit* să se lapede de aceasta și să cetească în biserici în limba slovană.

Aceasta a fost modalitatea introducerii limbii slavone în biserica românească. Ea nu s'a introdus deci pe cale pacinică,

*) Mulți sunt de părerea, că dacă Bulgarii se supuneau bisericește episcopului din Roma, atât în biserica lor cât și în a străbunilor nostri s'ar fi păstrat limba latină, iar sub ocrotirea autorității și puterii papale alta ar fi fost soarta și rolul cultural și politic al poporului nostru, în veacul de mijloc.

nu a fost adoptată, ci impusă cu forța de un popor despot și cerbicos. Iar faptul acesta s'a săvârșit prin veacul al X-lea, când biserica bulgară era deja organizată, avea metropolit și vlădici, deci avea și puterea de a face propagandă slavonă.

Începând cu veacul al X-lea, prin urmare, strămoșii nostri nu mai înțelegeau limba, în care se rugau preoții lor, în biserica lor.

Odată introdusă în biserica noastră, limba slavă lasă urme adânci, cari se văd până în zilele noastre. Terminologia noastră bisericească se umple de cuvinte slave. Aceasta însă nu se refer la noțiunile primordiale și fundamentale ale creștinismului, — cari am văzut, că sunt toate de origine romană mult mai veche, — ci se refer mai ales la *formele de organizare esternală bisericească*.

Astfel sunt d. p. cuvintele: *Vlădică, duhovnic, mirean, raiu, iad, cosciug, strand, stareț, tămăe, mucenic, moarte, spovedanie, scbor, prohod, propovedanie, ș. a.*

Influența aceasta, de fapt puternică, a servit ca sprijin teoriei celei false și aberate a unor scriitori slavi, după care strămoșii nostri ar fi primit creștinismul dela Bulgari.

Noi am arătat însă, că creștinismul nostru este de origine mult mai veche decât al Bulgarilor și că n'a fost trebuință să-i așteptăm pe ei, ca să ne desbrace de păgânism și să ne aducă mântuirea sufletească!

Răspuns la scrisoarea din Brad.

Cebea, 9 Sept. n.

Onorată Redacțiune! În nr. 93 al „Tel. Rom.“ comunică un corespondent din Brad o scrisoare, în care să cuprind unele neesacități cu privire la școala din Caraciu, în legătură cu persoana mea, la cari spre constatarea adevărului am de observat următoarele.

Comunele Cebea, Caraciu și Rîșca au înființat o școală comună în Cebea, încă prin anii 1854—56, care s'a și susținut în comun până în anii 1890, când comisiunea administrativă a dispus, ca Rîșca să aparțină la comuna Baia-de-Criș.

Până în anul trecut 1907 școala din Caraciu a aparținut la Cebea, iar în 1907 comisiunea adm. sub nr. 1946/907 desființează comuniunea școlară între Cebea și Caraciu, pe motivul, că depărtarea între comune e prea mare și că edificiul școlar nu e destul de spațios pentru elevii celor două comune.

Tot sub acel număr a cerut comisiunea adm. și dela Cebea lărgirea edificiului școlar și altele.

Reprezentățiunea comună a apelat deciziunea comis. adm. și a cerut în ședința sa din 13 Iulie 1907 cu toată energia susținerea comuniunei școlare cu Cebea și pe mai departe.

Ministrul de culte respinge însă recursul reprezentanței comunale, și prin hârtia sa nr. 100.213/907 decretază înființarea școlii comunale din Caraciu.

Reprezentanța comună, având în vedere numărul cel mic al copiilor obligați la școala de toate zilele, cari abia sunt 15—20, apoi nr. familiilor de 55—60, precum și sărăcia poporului, pe care îl apasă și acum aproape 80—90% dare comună, în ședința sa din 21 Oct. 1907 nu primește înființarea școlii comunale, ci hotărăște să lase se facă școală statul pe spesele lui, fără concursul comunei, dacă statul cu orice preț voește școala.

Această deciziune a reprezentanței comunale nu a fost respectată de comisiunea adm., iar statul nu s'a grăbit să facă școala și așa comisiunea adm. prin hârtia sa nr. 6272/907 obligă comuna a face școala.

Văzând reprezentanța, că orice încercare e zadarnică, — cu destulă durere a emis o deputațiune la inspectorat, să-l roage, ca să nu stăruiască pelângă înființarea școlii, căci poporul e sărac și nu poate suporta speșele ce s'ar impune, ci să-l lase și pe mai departe la Cebea, ori dacă aceasta va fi imposibil, să i adălijeze la oricare comună învecinată.

Inspectorul a stăruit și de astădată pe lângă înființarea școlii și numai în ultimul moment, în 24 August a. c. sub nr. 3302/908 ordonează, că până la satisfacerea ord. ministerial, copiii din Caraciu să se înscrie la Baia-de-Criș.

Acestea sunt stadiile prin cari a trecut afacerea școlii din Caraciu.

La timp voi reveni mai pe larg asupra acestei chestiuni, iar deocamdată spre orientarea publicului cetitor și spre constatarea adevărului țin a fi destul atâta.

Preotul I. Indreiu.

NOUTĂȚI

Mai stătea Sa a plecat la manevrele oale mari din jurul Vespriului, er, Sași, la ora unu și jumătate, cu tren separat de curte și la crele patru și jumătate a sosit în Vespri. I-s-a făcut primire frumoasă. La reședința episcopului romano-catolic, unde-și are locuința, Maiestatea Sa a fost primit de episcopul Hornig și de preoțimea catolică.

În zilele monarhului. În 4 Octombrie n. ziua onomastică a Maiestății Sale, toți primarii din Austria de jos se vor afla în Viena, pentru a depune amagiile la poalele tronului, din incidentul împlinirii celor 60 de ani de domnie a Maiestății Sale. Vorbirea festivă o va rosti Dr. Carol Lueger, primarul Venei.

Congresul sârbesc s'a întrun't eri, Marți, în Carloveș. Comisarul regesc, ministrul de justiție *Günther*, a cetit actul prealalt prin care alegerea de patriarh, efectuată în 1 August n. nu a fost confirmată din partea Coroanei și a dat congresului termen de trei zile, ca se pună la ordinea zilei efectuarea noiei alegeri. Probabil, că congresul va proceda mâne, Joi, la noua alegere de patriarh.

Reuniunea femeilor române din Sibiu. S'au înscris de membri pe viață ai acestei reuniuni doamna Veturia Stroia n. Ivan și domnul Dr. Ioan Stroia, protopop în Sibiu.

Universitatea din Budapesta. Anul școlar la universitatea din Budapesta s'a deschis eri, Marți, în 15 Septembrie. S'a celebrat chemarea duului sfânt, la orele 10 dimineata, apoi noul rector, Dr. Székely István, și-a rostit vorbirea de inaugurare. Lăvna, și-a rostit vorbirea de inaugurare. 4000 de studenți.

Conferența din Berlin. La conferența interparlamentară din Berlin vor lua parte și deputații români Coriolan Brediceanu și Dr. Ștefan C. Pop, împreună cu deputatul sârb Dr. Mihail Polit. Din România asemenea vor lua parte vreo câțiva. Conferența se va deschide în 17 Septembrie n. prin cancelarul Germaniei, principele Bülow.

Prezident de Curie. În locul decedatului prezident al curții de cassatie din Budapesta, *Adolf Oberschall*, e vorba se fie numit prezident ministrul de justiție, Dr. *Günther Antal*. Se vorbește însă și de fostul ministru de culte și instrucție publică *Wlaszko*, acum prezident al judecătorei administrative, al cărui loc l'ar ocupa apoi dl *Günther*.

Pentru agitație. Învățătorul confesional român Gavril Gerdan din Bihor a fost dat în judecată din partea inspectorului de școală manuală oprite pentru cuprinsul lor agitație. Judecătoria a pedepsit pe bietul învățător, — care s'a apărut acceea, că cărțile sunt aprobate și recomandate de consistoriul său, — cu o amendă de 30 coroane.

Sfințire de biserică în Boian. Luni, în 8/21 Sept. a. c. se va celebra actul sfințirii bisericei gr. or. din Boian, oficiat de Preacuvioșia Sa dl Dr. *Miron E. Cristea* ca mandatar al I. P. S. Sale Arhiepiscopului. La festivitatea aceasta sunt poțiti toți Românii de bine. După sfințire va fi masă comună în sala școlăii din loc, cu preț de participare 2 cor. Cei ce doresc să ia parte la prânzul acesta sunt rugați a se anunța cu 2 zile înainte la dl *Josif Crisan*, paroh în loc (u. p. Felső-Bajom). Invitări speciale nu se fac. *Comitetul parohial*.

Achitat. Ziaristul *Gregori* din Paris a descărcat revolverul în 4 lunie, cu ocazia asupra așezării sicriului lui Zola în panteon, asupra vestitului Dreyfuss, care a primit o rană ușoară. Zilele trecute a stat atentatorul în fața curții cu jurați din Paris, pentru ași da seamă despre fapta săvârșită. După încheierea pertractării, la care a participat multă lume, jurații întrebați dacă acusatul e vinovat, au dat răspuns negativ și tribunalul l'a achitat pe *Gregori*.

Și-a omorât nevasta. Un țaran de frunte din o comună din jurul orașului Szombathely a venit dela vânat acasă și s'a pus să-și curețe pușca, încă încărcată. Manipulând cu ea fără multă băgare de seamă, pușca s'a descărcat, și glonțul a intrat în pieptul soției sale, care se uita cum își curăță bărbatul pușca. Biata femeie a murit la moment.

† **Simeon Monda**, protopresbiter și paroh gr.-or. român, după un morb scurt, dar greu, și-a dat sufletul în mâinile creatorului, Duminecă în 13 Septembrie st. n. la 9 oare înainte de amieză în anul al 59-lea al etății, al 24-lea al preoției și în al 7-lea al văduviei. Rămăștele pământești ale defunctului s'au așezat spre vecinică odihnă astăzi Marți, în 15 Septembrie a. c. la 10 oare a. m. în cimitiera bisericea gr.-or. din Borgo-Bistrița. Fiei țărana ușoară și amintirea în veci binecuvântată!

Preot ucigaș. În Roma tinerul preot *Adorni* a omorât pe neputinciosul preot *Constandini*, în etate de 79 ani, din motivul, că nu a voit săi deee bani. L'a lovit cu un ciocan în cap, și bietul bătrân la moment a murit. Ucișagul a fost arestat și și-a recunoscut îngrozitoarea faptă, spunând, că și-a și jăfuit jertfa, furând două ceasuri de aur și două labele de depuneri, în valoare de două zeci de mii de lire.

La fondul episcopului Nicolau Popea pentru masa învățăcelilor meseriași au mai dăruit: Nicolau Băieșan, paroh în Bucium Isbita, 1 cor.; Demetriu Lăpădat, dir. școlar în Săliște, mamăsa Maria n. Răuciu, soția sa Paraschiya n. Cristiu și copii lor: Mărioara, Ionel, Chița și Valerica, fiecare câte 20 bani; Demetriu Spornic, sodal mecanic 1 cor. și Vic. Tordășianu, 10 bani.

Expozițiile de poame și de copii ale „Reuniunii române agricole sibieni”. Precum ni se comunică, fruntașii comunei Avrig hotărâre au luat, ca expoziția a 5 a de poame, struguri și derivate lor să se țină la 18 Octombrie n. c. în Avrig, ear fruntașii din Poiana au stabilit termenul ținerei expoziției a 3-a de copii pe 14/27 Octombrie c.

Aviz. Fiindcă mai mulți dintre învățători s'au adresat pe la diferite librării după cartea *„Metodul fonomiei române”* de Gh. B. Boieriu și Gh. Codrea, vestim pe calea aceasta pe toți ceie se interesează de această nouă procedură metodică, că cartea fiind tipărită numai într'un număr restrâns de exemplare, nu e dată în comisiune nici unei librării; cei ce doresc să și o procure, să se adreseze direct la autori în *Viștea de jos (Alsóvíst)*, comitatul *Făgăraș*, de unde, trimițând înainte 2 cor. 10 fil., primesc cartea francată. *Autorii cărții*

În acces nebunie. Femeia unui pompier din Vârșet într'un moment de alienație mentală și-a împuns copilașul de cinci ani cu cuțitul, și văzând cum îi curge sângele, s'a spărit și s'a împuns și pe sine, apoi a sărit din fereastră jos pe pardoseală și a rămas moartă pe loc. Copilașul a fost luat imediat în tratare medicală și este speranță că va rămânea în viață.

Colera în Rusia. Din Petersburg se telegrafează, că și acolo s'au ivit mai multe cazuri de coleră, mai ales printre păturile mai de jos ale populației, printre muncitori. Primăria orașului a luat toate măsurile necesare pentru împedecarea lătririi acestei boale primejdioase, iar consiliul comun al a votat un credit cari vor fi reclamate de măsurile de apărare. În două zile s'au îmbolnăvit 30 au murit.

Ciocnirea de trenuri. În Budapesta s'a ciocnit trenul accelerat care venea dela Șașoia cu un tren ce manevra în gară. Șașoia persoane au fost grav rănite.

Teatru unguresc. Sară de sară teatrul unguresc e bine cercetat, ceace vedede, că societatea teatrală de acuma e bine compusă și că publicul e mulțumit cu prestațiunile singuraticilor actori, între cari se află și puteri foarte bune. După două se opere, date Sămbătă și Duminecă, a urmat Luni piesa din popor „*Dăscălița*” (A tanitonő) jucată foarte bine și eri Marți farsa „*Liliomfi*”, care asemenea a plăcut mult publicului.

Concert în Boian. Tinerimea cu carte din Boian și jur învitat la petrecerea de vară împreună cu concert și teatru ce se va aranja în 8/21 Septembrie 1908, în pavilionul clădit anume în curtea dlui Pantelie Ivan, cu prilejul sfințirii bisericei greco-orientale. Inceputul la orele 7 seara.

Mâncări cari tîenes sunt de regulă mai folositoare corpului, ca cele cu gust grețos și indeosebi medicamentele. „Emulsiunea lui Scott” este preste tot o formă gustoasă și ușor mistuitoare de ulei din ficat de pește, pe care chiar copiii o iau cu mare plăcere. Se găsește în toate farmaciile.

ECONOMIE.

Expoziția de vite a XVIII-a

ținută Duminecă, la 6 Septembrie n., în comuna Șura-mare.

În zorile zilei de Duminecă o ploaie deasă cu cea din comuna învecinate, tot cu grămadă. Preoți și învățători, fruntașii din comune se întâlneau și grupe de grupe își mănau vite în piața dinaintea bisericei românești, un loc aranjat după toate cerințele. Cătră orele 10 și jumătate sosiseră cele mai multe vite, iar comitetul din Sibiu dimpreună cu poporul se adună în școala românească spre a discuta modalitățile de urmat.

La orele 10 sosiau vitele din comună, cum și cele din comuna învecinate, tot cu grămadă. Preoți și învățători, fruntașii din comune se întâlneau și grupe de grupe își mănau vite în piața dinaintea bisericei românești, un loc aranjat după toate cerințele. Cătră orele 10 și jumătate sosiseră cele mai multe vite, iar comitetul din Sibiu dimpreună cu poporul se adună în școala românească spre a discuta modalitățile de urmat.

Primire din partea Românilor nu s'a făcut, cu atât mai plăcut a fost înșă comitetul, văzând întregă reprezentanță comunală, compusă aproape exclusiv din Sași, dimpreună cu protopretul *Fabritius*, așteptându-ne la podul ce conduce la locul expoziției. După salutările reciproce ne-am apucat de lucru după ce am luat un mic dejun la preutul gr. or. Opriș.

Ședințele juriului au fost conduse de viceprezidentul *Chirca*, iar pe notarul l-a făcut secretarul reuniunii *Victor Tordășianu*, raportul juriului s'a încredințat directorului dela școala economică a consistorului gr. or. *A. Cosciuc*.

Procedându-se la aprecierea materialului espus, întreg juriul constător din peste 40 membri inteligenți, preoți și învățătorime și fruntași din loc, cum și din împrejurime, fiecare membru și-a făcut notițele proprii. După terminarea inspecției a urmat ședința de judecată. Aici prin aprobarea majorității membrilor s'a compus lista premიაților cum urmează:

Grupa I. Tauri:

Nicolae Opriș nr. 208, Șura-mare, 12 cor., Ioan Mihai nr. 182, 10 coroane. Ioan Opriș nr. 218, 8 cor., ambii din Șura-mare.

Grupa II. Vacii:

Dumitru Marin nr. 172, 12 cor. Ioan Stancu nr. 348, 10 cor., ambii din Șura-mare. Simion Enciu nr. 576, Slimnic, 8 cor. Nicolae Dumitru nr. 3, Hamba 6 cor. Ilie Perla, Nicolae Dănilă, câte 6 cor. din Gușterița. Ioan Năița nr. 167, 6 cor. Ioan Ciupea nr. 139, 6 cor. Samoilă Bunea nr. 327, 5 cor., toți din Șura-mare. Ana Cristiu nr. 156, Hamba. Dumitru Pescariu nr. 181, Ioan Opriș nr. 209, din Șura-m., fiecare câte 5 cor.

Grupa III. Junince:

Ioan Bunacă, neorust nr. 292 10 cor. Nicolae Restanță nr. 194 8 cor., ambii din Șura-mare. Nic. Banciu nr. 8, 6 cor., Bungard. Ilie Lungu, Gușterița, 6 cor. Simion Popa. Ilie Lungu, Gușterița, 6 cor. Șura-mică, 5 cor. Ioan Topolog, Hamba, 5 cor. Toader Restanță nr. 195, Șura-mare 5 coroane. George Bucurenciu 4 cor., din Bungard.

Grupa IV. Vițele:

Ioan Mihai nr. 178, 8 cor. Ioan Restanță nr. 143, 5 cor., Nicolae Nițu nr. 295, 5 cor., toți din Șura-mare. George Popovici nr. 259, Șura-mică, 5 cor. Mafteiu Mihai nr. 173 și Dumitru Băilă, ambi din Șura-mare și ambi câte 4 cor.

Grupa V. Oi:

Toader Mașca, econ., Slimnic 5 cor. La premiere s'a urmat modalitatea: Secretarul Tordășianu cetia numărul premiilor și condițiile din prospect, iar viceprezidentul *Chirca* își espunea părerile sale, și la aprobarea membrilor, soiul cutare se premia. Vacile statorite ca vrednice de premiat s'au scoas afară din mulțime și puse separat în un șir pe un loc ridicat s'au pronunțat gradația premiilor.

Prenergând toate acestea, întreg juriul a asistat la toate sărbătorese al împărțirii premiilor.

Viceprezidentul în o frumoasă și bine accentuată cuvântare a spus scopul venirei ncaște în acest sat emanând din veni-pul Reuniunii agricole din comitatul Sibiu și a cetit numele premიაților în ordinea stabilită.

Vorbirea a pornit dela citația ce o face cu privire la esprimarea unui fruntaș Sas cu ocazia unei esposiții în Sibiu, care a zis: „Învățați și voi Sașilor a cugeta și cumpăni ca Românul și veți ajunge și voi buni economi de vite!” Un mare adevăr a spus și atunci, când a zis că în vre-

mile vechi în aceste locuri Românii erau, cari se ocupau cu creșterea și prăsierea vitelor cum o și spun ei, Sași, în cântarea „Sibenbürgen Land des Segens, Land der Hirten und Karpathen!” Iar acum am ajuns săi. Da! Să învățăm tot ce e bun. Vorbitorul laudă mult materialul espus, și cu drept cuvânt, căci în privința aceasta expoziția de față a întrecut pe toate câte le-am avut până acum.

Cu aceasta terminându-și vorbirea viceprez. Reuniunii a urmat membrul din comitet Dr. Petru Șpan, care în un avântat discurs a arătat raportul dintre Români și Sași, cari în respectul cultural totdeauna au avut înfrăurire binefacătoare asupra Românilor conlocuitori. Așa și în cazul de față la prăsierea și cultura vitelor. A spus frumoase cuvinte de îndemn spre o conviețuire pacinică și mod de trai liniștit. A laudat calitățile Sașilor: perseveranța în muncă și cruțare în cele câștigate, însușiri cari Românului în mare parte îi lipsesc. El e mai ușuratic, mai nerăbdător; o împrejurare aceasta, care nu-l ajută la propășire. „Să învățăm fraților țărani dela Sași: truda, răbdarea și cruțarea, căci bine ne va merge!”

A laudat cultura germană, isvorul lîmpede și dătător de viață și civilizație a popoarelor. Discursul la sfârșit a fost acoperit de o droaie de urări „Trăiască!” „Hoch!”

Îndeplinindu-se formalitățile de pre-dare a premiilor abia după patru ore p. m. ne-am dus să luăm prânzul. Provăzuți bine cu de ale mîncării și invese-liți, intrărăm în șirul toastelor și cântărilor. Cel dintâin toast l-a ținut profesorul Dr. Petru Șpan pentru reprezentatul oficios, dl prim-pretor *Fabritius*. Acesta i-a răspuns în o limbă românească pe alocu-rea neescepionabilă. A urmat viceprezidentul *Chirca* pentru administrația locală, căruia i a răspuns nemțește notarul *Iosephi*.

După acesta a urmat secretarul și a tratat pe larg și frumos despre esponeți, spunând câte ceva din tainele urzirei acestei expoziții, aranjate într'un an nu tocmai bogat în nutrețuri.

Romul Simu a toastat pentru țărănime. Dr. Șpan pentru gospodine în formă șagalică, care a produs mult haz. Preotul *Petrișor* a vorbit pentru secretarul Tordășianu în un lung și frumos discurs. O seamă dintre cântăreți ne-a delectat cu cântece cari de cari mai frumoase. Reîntorși la Sibiu am adus cu noi cele mai plăcute impresii despre hărnicia și deșteptăciunea poporului nostru din Șura-mare, iar pentru Reuniune un câștig de aproape 20 membri noi.

Bravii Români din Șura-mare au avut 3 întruniri în anul de față, precum s'a exprimat vrednicul preot Opriș, ei nu s'ar infria nici de o expoziție de copii, ce ar dor să se aranjeze acolo. Laudă preotului N. Opriș, laudă învățătorului I. Opriș și comitetului aranzator local pentru frumosl aranjament, laudă esponeților și laudă și fruntașilor din comunele vecine. *Ego*.

Teatru.

Mercuri: *Salome*, dramă și „*A minister elszobizdiban*”, dramelet.

Joi: *Koldusdiák*, operetă.

Posta redacției.

Dlui I. H. în C. s. Anonțurile se publică pe plată. E deci afacere comer-cială. Cumcă cele cuprinse în anonțuri, sunt cu adevărat așa cum se spune în ele, ori nu, noi nu putem să știm. Nu luăm nici o răspundere pentru ele. Nici în chestia cu aparatul de care ne întrebă, nu putem deci se avem nici o părere, pentrucă nu-l cunoaștem.

Dlui I. C. în Codlea. E o greșală de tipar la mijloc. Adresa se va îndrepta.

Dlui P. P. în C. Veți primi, ori ați primit deja, circulariu în chestia preten-siunilor bisericilor.

Răsufierea Dtră se ușurează

de-a binele deja după luarea primei dose din Emulsiunea lui SCOTT și această ușurare se va mări zilnic.

Aceasta e experiența a mii de oameni în decursul celor 32 ani trecuți.

Emulsiunea lui SCOTT

sporește în mod surprinzător pu-turul în general. Apetitul și som-nul se reîntorc și mistuirea se re-gulează.

Prețul sticlei originale cor. 2.50. Se găsește în toate farmaciile.



Veritabil numai cu această marcă — Pescarul — ca semnul garanției al experientelor lui SCOTT.

Nr. 10036 Școl. [269] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc din comuna **Pianul superior**, protopresbiteratul Sebeșului, se descrie concurs din oficiu, pe lângă emolumentele uzuale. Cererile de concurs sunt a se trimite oficiului protopresbiteratului concernent până inclusive 15 Septembrie v. a. c. Cuincuenalele se compută dela ziua intrării în oficiu.

Sibiiu, din ședința cons. arh. ca senat școlar, ținută la 28 August v. 1908.

Consistoriul arhidiecezan.

Ad Nr. pp. 840/908. [271] 1—3

Concurs repetiț.

În urma Veneratului ordin consistorial din 20 Maiu a. c. de sub Nr. 5901 Bis. prin aceasta se descrie concurs repetiț pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Vălcăul ung.** aparținătoare acestui tract protopresbiterat, cu termen de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post, sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și așterne suplicile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, în termenul sus indicat subsemnatului oficiu, și cu prealabila încunoștiințare a acestuia, a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare la biserică, spre a fi cunoscut din partea alegătorilor.

Cluj, 26 August 1908.

Oficiul protopresbiteratului rom. gr.-or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresb.

Nr. 219/1908. [247] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească de clasa III **Vidra de jos**, protopresbiteratul Câmpenilor, se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Venitele sunt cele arătate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești din partea statului.

Doritorii a ocupa acest post se trimită rugărilor lor concursuale cu documentele cerute în termenul cuvenit la subsemnatul oficiu și să se prezenteze înaintea alegătorilor pentru a cânta, respective a oficia și cuvânta.

Câmpeni, 4 August 1908.

Oficiul protopresbiteratului gr.-or. al Câmpenilor.

Romul Furduin
protopop.

Nr. 365/1908. [252] 3—3

Concurs.

Pe baza ordinului ven. Consistor din 10 Iunie a. c. Nr. 6650 Bis., pentru întregirea parohiei de clasa II **Cărpiniș**, în tractul protopresbiterat Abrud, se descrie nou concurs cu termenul de 30 zile, dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-și subștearnă cererile de concurs, instruite conform normelor în vigoare, în termenul arătat, la subsemnatul oficiu protopresbiterat, și cu prealabila încunoștiințare a acestuia, se vor prezenta înaintea alegătorilor pentru a cânta, respective a oficia și cuvânta.

Abrud, 1 Iulie 1908.

Oficiul protopresbiteratului gr. or. român al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popovici
protopresbiter.

Nr. 803/1908. [266] 2—3

Concurs

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr.-or. română din **Șomartin**, protopresbiteratul Agnitei, se descrie prin aceasta concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. salar solvibil în rate lunare anticipative, anume: 410 cor. dela stat, 190 cor. din repartitie, cvartir în edificiul școlii și lemnele necesare de foc.

Alesul învățător va avea să propună religia, să țină școală de repetiție și să cânte în Dumineci și sârbători cu tinerimea școlară cântările liturgice.

Doritorii de a ocupa acest post să-și aștearnă cererile instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiterat și să se prezinte în vre-o Duminecă ori sârbătoare în biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Agnita, în 28 August v. 1908.

Oficiul protopresbiteratului:

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 577/1908. [256] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa III **Răstoșnea-Poleț** se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român”.

Emolumentele sunt cele fasonate în coala B. despre ajutorul dela stat.

Petenții vor așterne suplicile concursuale, instruite în sensul legilor în vigoare subscrise în termenul deschis; iar concurenții, în vre-o Duminecă ori sârbătoare, cu previa încunoștiințare a oficiului protopresbiteratului au a se prezenta la biserică din comuna Poleți pentru a cânta respective a oficia și cuvânta.

Murăș-Cueșd, 16 August, 1908.

Oficiul protopresbiteratului gr.-or. Reghin, în conțelegere cu comitetul parohial.

Galacteon Șagău
protopresb.

Nr. 708/908. [248] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan temporal pe lângă neputinciosul paroh Ioan Pop, din **Beșinău**, tractul Mercurei, se descrie concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român” conform înaltei rezoluțiuni consistoriale dto 8 Iuliu 1908 Nr. 7043 B.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohiale, iar urmând paroh, venitele fasonate în coala B. dinpreună cu întregirea dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți a așterne cererile lor concursuale instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu, având voie, după prealabila încunoștiințare a protopopului, a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică spre a cânta respective a celebra și predica.

Mercuria, 11 August 1908.

Oficiul protopresbiteratului gr.-or.

Avr. S. Păcurariu
protopresb.

Nr. 764—1908 prot. [259] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de învățător la școala populară gr.-or. română din **Marpoș**, protopresbiteratul Agnita, se descrie prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „Telegr. Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salar anual de 600 cor. solvibil în rate lunare anticipative, anume: 400 coroane dela stat, iar 200 cor. din repartitie și din cassa bisericeii.

b) Cuartir în natură sau relut de 20 cor.

c) Grădina prescrisă.

Alesul învățător va avea să țină în Dumineci și sârbători — afară de vacanțele cele mari de vară — o strană alături cu cantorul, să instruiască și să cânte cu tinerimea școlară și cu cea adultă cântările liturgice în biserică, pentru care serviciu primește o deosebită remunerație anuală de 20 cor.

Doritorii de a ocupa acest post să-și aștearnă cererile instruite cu documentele prescise (atestat de botez și despre studiile pregătitoare, absolutoriu pedagogic, diploma și eventuale atestate de serviciu) subsemnatului oficiu și să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sârbătoare în biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Agnita, 18 Augăst 1908.

Oficiul protopresbiteratului gr.-or al Agnitei.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 160—1908. [263] 3—3

Concurs.

Se publică concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român” pentru ocuparea următoarelor posturi de învățători din tractul Cohalmului:

Paloș pentru două posturi de învățători, fiecare post cu salar de 600 cor.,

cuartir și lemne de foc, iar cu începerea anului școlar 1909/10 cu salariile de câte 1000 cor. conform legii școlare.

Quincuenalul prim se va solvi numai după 5 ani de serviciu neîntrerupt în posturile de aici.

Dela concurenți se cere să vorbească perfect și limba maghiară, și unul dintre dâșii să aibă cunoștințe musicale ca să poată instrui și conduce un cor cu mai multe voci. Concurenții înainte de alege să se prezente în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări și spre a-i cunoaște poporul.

Valendorf pentru un post de învățător cu salar anual de 600 cor. cuartir și lemne de foc.

Dăișoara pentru al doilea post de învățător cu salar anual de 600 coroane, lemne de foc și cuartir plătit dela popor. Alesul învățător va fi obligat a cânta împreună cu celalalt învățător în strană în Dumineci și sârbători.

Concurenții se știe bine și limba maghiară în scris și vorbire, și ca aleși să învețe pe copii răspunsurile liturgice și să le cânte cu ei în biserică în Dumineci și sârbători.

Suplicile concursuale cu documentele prescise prin legea școlară să se trimită subsemnatului oficiu protopresbiterat în termenul indicat.

Cohalm, în 22 August 1908.

Oficiul protopresbiteratului al Cohalmului, în conțelegere cu comitetele parohiale.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 628/1908. [264] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh, în parohia de clasa I **Tresnea**, protopresbiteratul Ungurașului devenită vacantă prin abdicarea alesului paroh Laurențiu Curea prin aceasta se descrie concurs, cu termen de 30 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român”.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasonate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post, să-și înainteze cererile instruite conform normelor din vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiterat în termenul sus indicat, și cu prealabila încunoștiințare a acestuia au a se prezenta în vre-o Duminecă sau Sârbătoare în biserică pentru a cânta respective a celebra și a cuvânta.

Fizeș-Sânpetru 23 Aug. 5 Sept. 1908.

Oficiul protopresbiteratului gr.-or rom. al tractului Unguraș în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Pavel Roșca
protopresb.

Nr. 616/1908 [261] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor vacante de învățători dela școalele confesionale gr.-ort. române în comunele mai jos numite din protopresbiteratul Târnava, se descrie prin aceasta concurs cu termen de 30 zile dela datul de jos.

1. **Bobahalma**, cu salar de 600 cor. din repartitie, și relut de cuartir 20 cor.

2. **Laslaul-român**, cu sa'ar de 600 cor. din cassa bisericeii, cuartir în edificiul școlar și lemne de foc în natură 2 stânjini.

Cuincuenalele se compută la aceste posturi numai pentru anii serviți după instituirea definitivă la aceste școale, deci anii serviți la alte școale nu se consideră.

Învățătorii aleși primesc pe lângă altele îndatorirea să cânte cu elevi Dumineca și în sârbători la liturgie în biserică.

Doritorii de a ocupa vreunul din aceste posturi să-și aștearnă cererile provăzute cu documentele prescise subsemnatului oficiu (u. p. Küküllővár) în termenul deschis și să se prezente în vre-o Duminecă sau sârbătoare în comună spre a-și arăta aptitudinea în cântări.

Cetateadebaltă, 20 August 1908.

Oficiul protopresbiteratului ort. al tractului Târnava.

Nicolae Todoran
protopop.

Se caută

o bună menageră

(vârsta între 25—30 ani) la un domn singur, care locuiește la moșia sa în România. Condițiuni favorabile; iar pentru deslușiri a-se adresa la administrația ziarului „Telegraful Român”, Sibiiu, Str. Măcelarilor 45.

(258) 3—5

Făina lactată
NESTLÉ

Este dovedită după o lungă experiență cafoarte bună pentru copii sănătoși și bolnavi cât și pentru bolnavii de stomac. Impedică și înlătură vărsăturile, diareea, catarul intestinelor — Broșura „Ingrijirea Copiilor” se poate avea gratuit de la **NESTLÉ, Viena I. Biberstrasse 11.**

(214) 5—10

Săpun de lapte de lilie
Steckenpferd.

Cel mai bun săpun pentru piele.

[69] 27—40



APĂ MINERALĂ PHÖNIX
DIN BUZIÁS

Arată un rezultat frapant la suferințe de rărunchi și beșică.

Plăcută, puțin acrie, bogată în acid carbonic, lipsită de fier.

Ca apă de masă extraordinar de recreatoare.

Vindecă, împrospetează.

Recomandată de medici.

Folosită la cură a dovedit efecte excelente la morburile de rărunchi și beșică, la catar cronic de rărunchi, peatră, precum și la catarale ale secrețiunii. — Prospecte trimite la cerere administrația

Direcțiunei băilor lui CARL ALBRECHT în Buziasfürdő.
(286) 83—100

La

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare:

Adam I., Constanța pitorească . . . 2—
Brediceanu, Doine și cânteace caet I/II . . . 4—
Brediceanu, Jocuri caet I/III . . . 4—
Sandu-Aldea, Pescar de Islanda 1-50
„ „ Sfaturile unui plugar luminat I. —50
Vlahuță, Din trecutul nostru . . . 3-50

Cărțile pentru școalele populare după catalog separat.